

Од 1945. године до данас САД себе сматрају предводником „слободног света“. Међутим, Обамина администрација суочава се са неочекиваним и непријатним развојем глобалне политичке ситуације. Четири највеће и стратешки најважније демократије међу земљама у развоју – Бразил, Индија, Јужна Африка и Турска – све више се супротстављају америчкој спољној политици. Уместо да у важним међународним питањима буду на истој страни као и САД, оне се у истој мери сврставају и уз ауторитарне силе попут Кине и Ирана.

Сједињеним Државама је требало времена да схвате овај нови развој ситуације, вероватно зато што он делује толико неочекивано и неприродно. Већина Американаца подразумева да ће друге демократије делити њихове вредности и ставове о међународним питањима. Током последње председничке кампање, републикански кандидат Џон Мекејн позвао је на формирање глобалне алијансе демократија како би се вршио притисак на ауторитарне силе. Неки од виших саветника председника Обаме такође су са ентузијазмом писали о међународној лиги демократија.

Ипак, претпоставка да ће светске демократије по природи ствари стати једне уз друге показала се неоснованом. Последњи пример за то је Климатски самит у Копенхагену. Последњег дана преговора Американци су покушали да организују билатералне сусрете између Обаме и лидера Јужне Африке, Бразила и Индије, и то сваки пут неуспешно. Индијци су чак рекли како је њихов премијер Манмоан Синг, већ отишао на аеродром.

Мора бити да се Барак Обама осећао као наивчина када је стигао на састанак у последњем тренутку са Вен Жибаом, кинеским премијером, и затекао га увелико у преговорима са лидерима Бразила, Јужне Африке и Индије. Символично, лидери су морали да се стисну како би направили простора за столом за америчког председника. У питању је било нешто више од пуке симболике. Бразил, Јужна Африка и Индија су у Копенхагену одлучили да им је статус земаља у развоју важнији него статус демократија. Као и Кина, и оне сматрају да је суштински неправедно да се емисије гасова у сиромашним земљама ограниче на нижи ниво него у САД или Европској унији; нарочито зато што је индустријализовани Запад одговоран за главнину угљендиоксида који је већ у атмосфери.

Много открива и чињеница да су оба лидера, и бразилски и кинески, испричали исту

шалу, у којој САД упоређују са богаташем који, након што се обилато гостио на банкету, позива своје суседе на кафу и тражи од њих да поделе рачун.

Да су климатске промене изоловани пример, још би се могле одбацити као важно али нетипично питање које као да је створено а би поделило државе по линији богатства и сиромаштва. Међутим, ако погледате Бразил, Јужну Африку, Индију и Турску – четири најважније демократије у Латинској Америци, Африци, Азији и на Блиском истоку – јасно је да ниједна од њих не може бити сматрана поузданим америчким савезником, или делом шире „заједнице демократија“. Протекле године, бразилски председник Луиз Ињацио Лула де Силва потписао је уносни нафтни уговор са Кином, срдечно разговарао са Хугом Чавезом, председником Венецуеле, и честитао Махмуду Амадинеџаду „победу“ на иранским председничким изборима, дочекујући га у његовој државничкој посети Бразилу.

Током две године председавања Савету безбедности Уједињених нација, започетог 2006, Јужна Африка се редовно придруживала Кини и Русији у блокирању резолуција о људским правима и заштити ауторитарних режима у Зимбабвеу, Узбекистану и Ирану.

Некада сматрана кључним америчким савезником у хладном рату и поздрављана као једини пример секуларне и прозападне муслиманске демократије, Турска више није поуздани западни партнер. Откако је САД повео инвазију на Ирак, истраживања јавног мњења показују веома високе нивое антиамериканизма. Благо исламистичка влада Партије правде и развоја (АКП) развија односе са америчким непријатељима из региона – укључујући Хамас, Хезболах и Иран – и забрињава Американце заузимајући веома непријатељски став према Израелу.

Индијске вође наоко држе до идеје да имају „специјалне односе“ са САД. Међутим, чак и Индијци редовно стају на страну супротну Америци у бројним међународним питањима, од климатских промена до трговинских преговора у Дохи и увођења санкција Ирану и Бурми.

Дакле, у чему је ствар? Одговор је да су Бразил, Јужна Африка, Турска и Индија државе чији демократски идентитети стоје у равнотежи са њиховим идентитетима нација у развоју које нису део белог, богатог западног света, а ови други идентитети често и претежу. Све четири државе на власти имају партије које себе виде као борце за социјалну правду код куће и праведнији светски поредак изван граница. Радничка

пратија Бразила, Конгресна партија Индије, Турска АКП и Афрички национални конгрес Јужне Африке – све оне су се прилагодиле глобализацији – али су задржале трагове старе сумњичавости према глобалном капитализму и САД.

Барак Обама се доживљава као велико побољшање у односу на Џорџа В. Буша – али он је и даље амерички председник. Глобалне силе у успону, Бразил, Индија, Јужна Африка и Турска, често осећају да имају много више тога заједничког са кинеским успоном, него са америчком демократијом.

(Фајненшел тајмс)